

Handläggare
Susanna Nytell
Telefon: 08-508 150 29

Till
Skarpnäcks stadsdelsnämnd
2021-04-22

Underlag för budget 2022 med inriktning 2023 och 2024 för Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Förslag till beslut

1. Skarpnäcks stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens förslag till underlag för budget 2022 med inriktning för 2023 och 2024, och överlämnar det till kommunstyrelsen för fortsatt beredning.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Maria Mathiasson Laxvik
Stadsdelsdirektör

Innehållsförteckning

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål.....	4
1.1 En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla.....	4
1.2 En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt.....	5
1.3 En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden.....	5
2 Nämndens verksamhetsområde.....	6
2.1 Förskoleverksamhet.....	11
2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid.....	12
2.3 Äldreomsorg.....	13
2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning.....	14
2.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri.....	15
2.6 Stadsmiljöverksamhet.....	17
2.7 Ekonomiskt bistånd.....	18
2.8 Arbetsmarknadsåtgärder.....	20
3 Sammanfattande ekonomisk analys.....	20
3.1 Drift.....	21
3.2 Investeringar.....	24
4 Lokalförsörjningsplan.....	24
4.1 Inledning.....	24
4.2 Pedagogisk verksamhet.....	25
4.2.1 <i>Nuläge 31 januari 2021.....</i>	<i>25</i>
4.2.2 <i>Planering av lokaler för år 2022-2031 (första planeringsperioden).....</i>	<i>25</i>
4.2.3 <i>Långsiktig planering av behovet av lokaler mellan år 2032-2040 (andra planeringsperioden).....</i>	<i>27</i>
4.2.4 <i>Enskilt driven förskola eller fristående skola.....</i>	<i>27</i>
4.3 Annan kommunal verksamhet.....	27
4.3.1 <i>Nuläge 31 januari 2021.....</i>	<i>27</i>
4.3.2 <i>Lokalbehov för annan kommunal verksamhet.....</i>	<i>28</i>
4.4 Övrigt.....	28
4.4.1 <i>Bedömd hyreskostnadsutveckling.....</i>	<i>28</i>
4.4.2 <i>Samverkan.....</i>	<i>28</i>
4.4.3 <i>Lokaler vars hyresavtal är uppsägningsbara inom tre år.....</i>	<i>29</i>

Bilagor

Bilaga 1 Region östra söderort - Boendeplan 2022 med utblick mot 2040

Bilaga 2 Klimatinvesteringar 2021-2022

Bilaga 3 Fokusområden näringslivspolicy

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål

I Underlag för budget 2022 med inriktning 2023 och 2024 ska nämnden beskriva de kommande årens utveckling samt konsekvenserna för staden. Nedan redogörs för nämndens strategiska satsningar som ska bidra till att kommunfullmäktiges inriktningsmål för den kommande treårsperioden nås.

1.1 En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

- Fortsätta utveckla samhällsvägledningen i samverkan med berörda parter lokalt och i staden för att stärka nyanländas tillgång till arbetsmarknad, bostadsmarknad och samhällsliv. Implementera förstärkt bostadsvägledning bredare. Tillsammans med staden driva utvärdering och uppföljningsmått inom området.
- Optimera åtgärder och insatser inom rehabiliteringsområdet för personer med långvarigt försörjningsstöd genom att utveckla samhandläggning internt och samverkan inom ramen för framför allt samordningsförbundet
- Fortsätta förebygga långvarigt bidragsberoende genom effektiva arbetsmarknadsanställningar, hög tillgänglighet och service med snabb och effektiv kommunikation med jobbtorgen.
- Fortsätta utveckla det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet med fokus på brottsutsatta i åldern 12-21.
- Fortsätta utveckla kommunikationen kring lokala initiativ som medför ökad trygghet
- Öka tillgängligheten och utveckla de rekreativa värdena i parker, grönområden och naturreservat
- Arbeta med barn i behov av särskilt stöd som ett inkluderande arbetssätt i förskolan som ett generellt stöd för alla barn
- Utveckla och synliggöra det språkutvecklande arbetet inom förskolan
- Vidareutveckla den individbaserade systematiska uppföljningen inom socialtjänstens myndighetsutövning för att stödja verksamhetsutvecklingen
- Implementera arbetssätt och kompetensutveckla för att fullgöra stadens program mot våld riktat till de målgrupper som tillkommer samt fortsätta arbeta i enlighet med stadens program
- Utveckla psykosociala stödinsatser och intensifiera samverkan med vårdgrannar för att förbättra livssituationen för personer med samsjuklighet
- I samarbete med socialförvaltningen, polismyndigheten och grundskolan förstärka förebyggande stöd och ge snabbt sammanhållet stöd till personer som riskerar rekryteras till kriminalitet och som vill lämna kriminella nätverk
- Utveckla familjevården framför allt avseende delaktighet och uppföljning utifrån barnrättsperspektivet och funktionsrätt för personer med funktionsnedsättning
- Öka flexibiliteten och bredden på de insatser som ges inom äldreomsorgen för att i större utsträckning kunna möta individuella behov
- Fortsatt digitalisering inom äldreomsorgen i syfte att öka verksamheternas tillgänglighet och effektivitet samt stödja brukarnas självbestämmande
- Utarbeta arbetssätt för att motverka otillåten påverkan och välfärdsfusk

1.2 En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

- Bistå Stockholm Business Region AB:s arbete för ökad hållbar tillväxt och gott företagsklimat
- Bidra till en trygg och attraktiv stadsmiljö som främjar näringslivet
- Säkerställa att Skarpnäck byggs hållbart och att människors och verksamheters olika behov av samhällsservice tillgodoses vid planering av nybyggnation i stadsdelsområdet
- Fortsätta åtgärder för att resor, transporter och leveranser inom förvaltningen ska vara hållbara och ge minskade utsläpp av växthusgaser
- Fortsätta utveckla samverkan med föreningar och civilsamhället i syfte att erbjuda en aktiv fritid för barn och unga
- Ökat fokus på resurshushållning, medveten konsumtion och resurseffektiv avfallshantering
- Vid nybyggnation och större renoweringar, i samverkan med bolagen, undersöka möjligheter till egen solenergi, gröna tak och mångfunktionella ytor
- Minska klimatpåverkan genom energieffektiviseringar i fastigheter och i stadsmiljö
- Utveckla arbetet med minskad klimat- och miljöpåverkan från maten, minskat matsvinn och minskat matavfall
- Utveckla parker, grönområden och naturreservat med fokus på biologisk mångfald och ekosystemtjänster samt för att lindra konsekvenser av klimatförändringar

1.3 En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

- Fokusera på kärnverksamheterna och säkerställa en stabil ekonomi och effektiva arbetsätt
- Utveckla riktat stöd till enheter med förväntade underskott
- Analysera de långsiktiga ekonomiska följderna av coronapandemin och bygga vidare på verksamhetens förmåga att vara anpassningsbar utifrån snabbt skiftande förutsättningar
- Säkra kompetensförsörjningen med fokus på att behålla och kompetensutveckla medarbetare och chefer
- Stärka det närvarande ledarskapet och goda organisatoriska förutsättningar
- Utveckla engagemang och arbetsglädje genom aktivt medarbetarskap
- Erbjuder olika kompetensutvecklingsmöjligheter för olika yrkesgrupper
- Stärka arbetsmiljöarbetet genom att arbeta med aktiva åtgärder för lika rättigheter och möjligheter, förebygga hot och våld samt fortsätta åtgärder för att sänka sjukfrånvaron
- Implementera skolplattformens olika delar för att uppnå god digital kommunikation med vårdnadshavare
- Fortsätta utveckla digitala arbetsätt inom förvaltningen, bland annat för att öka tillgänglighet samt utifrån erfarenheter och lärdomar under pandemin
- Bidra till stadens arbete med att utveckla digitala arbetsätt med fokus på att följa stadens nya strategi för sociala system
- Stärka förvaltningens innovationsförmåga

2 Nämndens verksamhetsområde

Verksamhet

Skarpnäcks stadsdelsnämnd ansvarar för kommunal förskoleverksamhet, äldreomsorg, stöd och service till personer med funktionsnedsättning, individ- och familjeomsorg, socialpsykiatri, barn, kultur och fritid, ekonomiskt bistånd samt arbetsmarknadsåtgärder. Stadsdelsnämnden ansvarar också för lokalt miljö- och klimatarbete, stadsmiljöfrågor, skötsel och investeringar i parker och naturområden samt konsumentvägledning. Vidare har stadsdelsförvaltningen en viktig roll att, i samarbete med andra aktörer, bidra till att staden sammantaget upplevs som trygg och säker av dess invånare.

Demografi och sociala förhållanden

Skarpnäcks stadsdelsförvaltning finns till för de nära 47 000 invånare som bor här. Stadsdelsområdet omfattar stadsdelarna Hammarbyhöjden, Björkhagen, Kärrtorp, Enskededalen, Bagarmossen och Skarpnäcks gård. Bostadsbeståndet karakteriseras av att antalet bostadsrätter är något fler än antalet hyresrätter.

Stadsdelsområdets befolkning växer inte i samma takt som stora delar av Stockholm. Antalet invånare beräknas öka med drygt 1500 personer fram till 2024, vilket motsvarar 3,3 procent. I området planeras för cirka 6500 nya bostäder inom tre programområden som kommer att utveckla stadsdelsområdet och öka befolkningen på längre sikt. Fram till 2029 beräknas stadsdelsområdets befolkning öka med nära 6700 personer eller drygt 14 procent, jämfört med år 2021.

Under planperioden fram till 2024 väntas befolkningsökningen bli större bland personer i åldern 16-19 och över 65 år än bland yngre barn och personer i arbetsför ålder. Prognosen för perioden fram till 2026 visar att skillnaden ökar, framför allt blir de äldre allt fler i förhållande till övriga åldersgrupper. Det är samma mönster som för den demografiska utveckling som väntas i staden och riket, och innebär att den så kallade försörjningskvoten, det vill säga antal personer i befolkningen i relation till de som är i arbetsför ålder, stiger. De personer som är i arbetsför ålder behöver alltså försörja allt fler, vilket innebär en utmaning för finansieringen av välfärdssystemen.

Ålder	2021	2022	2023	2024	2026	Förändring i antal 2021-2024	Förändring i % 2021-2024	Förändring i antal 2021-2026	Förändring i % 2021-2026
0-5 år	3407	3331	3340	3317	3533	-90	-2,6%	126	3,7%
6-15 år	5372	5375	5334	5250	5191	-122	-2,3%	-182	-3,4%
16-19 år	1877	1946	2032	2081	2187	204	10,9%	310	16,5%
20-64 år	29731	30109	30622	30643	31842	912	3,1%	2111	7,1%
65-80 år	5299	5488	5646	5779	6071	480	9,0%	772	14,6%
Över 80 år	1153	1171	1213	1302	1494	149	12,9%	340	29,5%
Totalt	46839	47419	48187	48372	50317	1532	3,3%	3478	7,4%

När det gäller sociala förhållanden och livsvillkor liknar Skarpnäcks stadsdelsområde på flera sätt staden som helhet. Medelinkomsten i stadsdelsområdet är något lägre än i staden, liksom andelen utlandsfödda, medan andelen förvärvsarbetande är något högre än i staden som helhet. Det finns stora skillnader i livsvillkor mellan stadsdelarna och ännu större mellan olika områden inom stadsdelarna. Framför allt i stadsdelarna Bagarmossen och Skarpnäcks gård är de socioekonomiska skillnaderna mellan olika områden tydliga. I dessa stadsdelar finns de mest socialt utsatta områdena inom stadsdelsområdet.

Agenda 2030

Nämndens verksamheter bidrar på olika sätt till att uppfylla de 17 globala målen i Agenda 2030. Förvaltningen kommer under planperioden att utgå från Agenda 2030 som ett övergripande styrdokument i sitt i analys- och utvecklingsarbete. Kommunikationen med invånarna kommer att utvecklas för att synliggöra hur nämndens verksamheter bidrar till att uppnå de globala målen. Arbete har inletts för att chefer och medarbetare ska få ökade kunskaper om Agenda 2030. Genom att kartlägga och analysera på vilka sätt verksamheterna idag bidrar till att uppfylla de globala målen kommer förvaltningen att kunna identifiera vilka ytterligare åtgärder eller aktiviteter som behövs för att öka måluppfyllelsen. Förvaltningen kommer även att analysera vilka befintliga samarbeten som behöver utvecklas och inventera behov av ytterligare samverkan som behövs för att stärka arbetet inom Agenda 2030.

Kommunfullmäktiges särskilt prioriterade frågor

Trygghet och säkerhet

Att öka invånarnas upplevelse av trygghet är en gemensam utmaning för hela staden. Förvaltningens brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete kommer även fortsättningsvis att utföras genom lokalt områdesarbete och i nära samverkan med andra förvaltningar, bolag, myndigheter, civilsamhälle och föreningsliv. Stockholms stads trygghetsmätning visar att befolkningen i området upplever mindre oro för att utsättas för brott jämfört med staden som helhet. Otryggheten har minskat successivt i stadsdelsområdet under de senaste tio åren, med undantag från två stadsdelar i området. I stadsdelarna Kärrtorp och Enskededalen har den upplevda otryggheten ökat, samtidigt som stadsdelarna Bagarmossen och Skarpnäcks gård har högre andel brott än andra delar av stadsdelsområdet.

Brottslighet förekommer främst i anslutning till centrum och kollektivtrafiken. Utifrån detta kommer förvaltningen fortsätta att prioritera samhandling med föreningslivet, polisen, ordningsvakter och civilsamhället vad gäller platsspecifika satsningar och situationell prevention, i syfte att öka tryggheten. Förvaltningen kommer att fortsätta utveckla den externa kommunikationen kring lokala initiativ som medför ökad trygghet som exempelvis trygghetstorg och trygghetsinventeringar.

Kartläggningen som genomförts tillsammans med polismyndigheten visar att en del av den brottslighet som sker i stadsdelsområdet kan kopplas till narkotikaförsäljning, som i sin tur påverkar känslan av trygghet. Misshandel och personrån är andra brottsområden kopplade till otryggheten i stadsdelsområdet. Det är två områden som många av stadsdelsområdets unga hyser oro för enligt Stockholmsenkäten. För brottstyperna våld i offentlig miljö, narkotikabrott och brott i nära relation har antalet anmälda brott ökat. Delar av dessa brott kan, enligt polisen kopplas till nyrekrytering av yngre in i kriminalitet. Förvaltningen ser därför ett behov av att fortsatt erbjuda stöd till unga brottsoffer, som annars riskerar att utvecklas i negativ riktning. Förvaltningens arbete riktat mot barn och unga i riskzon för kriminell livsstil kommer framgent att prioriteras och utvecklas i samverkan med interna och externa aktörer inom det trygghetsskapande arbetet samt utifrån aktuella samlade erfarenheter. Satsningarna som genomförs för att minska brott i offentliga miljöer liksom rekrytering till kriminell livsstil bidrar till mål 10 och mål 16 i Agenda 2030 om jämlika uppväxtvillkor och fredliga och inkluderande samhällen.

Förvaltningen har under 2020 beviljats medel för sociala investeringar för att genomföra projektet "samordnare mot rekrytering till kriminalitet" tillsammans med Enskede-Årsta-Vantör. Projektet, som kommer att påbörjas under första halvåret 2021, syftar till att stärka och konkretisera samhandling mellan olika aktörer, framför allt polis, skola, socialtjänst och fritidsverksamheter, för att förebygga att barn och unga i åldern 10-15 år rekryteras till kriminalitet eller kriminella nätverk.

Genom att tidigt kunna identifiera riskbeteenden, riskområden samt hantera individer som behöver stöd, motverkas även rekrytering till våldsbejakande extremism. Förvaltningen kommer därför att fortsätta arbetet mot våldsbejakande extremism genom att bland annat stärka kunskaperna bland medarbetarna för att tidigt kunna upptäcka radikaliserings samt utveckla samarbetet med andra förvaltningar och polismyndighet. Även genom att öka kompetensen kring orosanmälningar bland medarbetare inom öppna fritidsverksamheter. Förvaltningen kommer under våren 2021 utarbeta rutiner i syfte att handla gemensamt då en individ ansöker om stöd för att kunna lämna en extremistisk miljö eller kriminellt nätverk.

Näringslivsfrämjande arbete med implementering av näringslivspolicyn i syfte att nå Sveriges bästa företagsklimat år 2025

Förvaltningen samverkar med företrädare för det lokala näringslivet, bostadsbolag och fackförvaltningar i det lokala näringslivsrådet samt med de företag som bedriver verksamhet på entreprenad inom nämndens ansvarsområden. Näringslivsarbetet inriktas på åtgärder för att utveckla tryggheten och attraktionskraften i stadsdelsområdet i enlighet med de fyra fokusområdena i stadens näringslivspolicy:

1. Stimulera tillväxt och företagsamhet
2. Förbättra service, tillgänglighet och myndighetsutövning

3. Attraktivare miljöer och bättre framkomlighet
4. Öka tillgången till arbetskraft med relevant kompetens

Förvaltningen kommer bistå Stockholm Business Region AB:s arbete för ökad hållbar tillväxt och företagande i Skarpnäck.

Kompetensförsörjning, med särskilt fokus på ledarskap, hälsa, medarbetarnas kompetens samt eventuella omställningsbehov

Förvaltningen arbetar med både kort och långsiktig kompetensförsörjningsplanering på förvaltningsövergripande nivå, avdelnings- och enhetsnivå. Alla medarbetare har en individuell kompetensutvecklingsplan som är kopplad till enhetens kompetensförsörjningsplan. På så sätt länkas medarbetares uppdrag och kompetensutveckling till förvaltningens mål. Förvaltningen kommer att vidareutveckla samarbetet med lärosäten för att erbjuda verksamhetsförlagd utbildning, praktikplatser och ta del av staden traineeprogram för att bredda rekryteringsmöjligheterna. Pandemin har utvecklat organisationens förmåga till omställning, flexibilitet, samarbete och digitala arbetsätt vilket stärker förutsättningarna att möta förändringar och utmaningar.

Förvaltningen ger förutsättningar för ett närvarande ledarskap med goda organisatoriska förutsättningar. Chefer deltar i olika utvecklingsinsatser på både avdelnings- förvaltnings- och stadsövergripande nivå, samt får möjlighet till handledning och coaching.

Förvaltningens arbete med aktivt medarbetarskap startade under år 2020 och fortsätter under planeringsperioden. Medarbetare ges möjligheter att utveckla och omsätta idéer till konkreta verksamhetsförbättringar, prova nya arbetsätt och stärka samarbeten, vilket stärker möjligheterna till kvalitetsförbättringar och innovation i verksamheterna. Flera olika kompetensutvecklingsinsatser är planerade för förvaltningens olika yrkesgrupper.

Insatser för att förbättra flera yrkesgruppers arbetssituation fortsätter och sker i samverkan med de fackliga förbunden. Förebyggande, främjande och efterhjälpande insatser för att stärka arbetsmiljön och minska sjukfrånvaron sker i samarbete med företagshälsovården. Arbete med att främja jämlikhet, delaktighet och lika rättigheter och möjligheter fortsätter och bidrar till att uppnå flera av målen inom Agenda 2030.

Förvaltningen har ett nära samarbete med andra förvaltningar, personalstrategiska avdelningen på stadsledningskontoret och företagshälsovården med flera för att delge och dra nytta av lärande och goda exempel. På så sätt bidrar förvaltningen till att Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med en sammanhållen arbetsgivarpolitik.

Investeringsbehov och investeringsprioriteringar

Förvaltningen samverkar med trafikkontoret kring de årliga ansökningarna om medel till de större parkinvesteringarna och reinvesteringar på parkmark. Upphandling av anläggningsentreprenör och byggledning för investeringsprojekt på parkmark sker i samverkan med övriga stadsdelsförvaltningar i söderort.

Förvaltningen ser även framgent behov av investeringar inom områdena trygghet, stadsmiljö och klimat och ansöker löpande om budgetmedel för detta.

Effektiv lokalförsörjning

I samband med planeringsprocessen för nya verksamhetslokaler har förvaltningen ett nära samarbete med framförallt stadsbyggnadskontoret, trafikkontoret och exploateringskontoret under lokalprojektens tidiga skeden.

Förvaltningen arbetar tillsammans med de andra stadsdelsförvaltningarna i östra söderort med att ta fram en äldreboendeplan där det gemensamma behovet av ombyggnation, avveckling, nyproduktion och inriktningar eller profiler analyseras och planeras. Äldreförvaltningen samordnar arbetet i samverkan med stadsdelsnämndsregionerna, stadsledningskontoret, Micasa och exploateringskontoret. Tillsammans med stadsdelsförvaltningarna i östra söderort tar förvaltningen även fram en årlig boendeplan som utgör underlag för den stadsövergripande boendeplaneringen för grupp- och servicebostäder.

Förvaltningen samarbetar med kulturförvaltningen kring två bibliotek, Skarpnäcks bibliotek som finns i Skarpnäcks kulturhus och Björkhagens bibliotek som ligger i samma lokaler som förvaltningskontoret.

Förvaltningen driver även flera verksamheter gemensamt med andra stadsdelsförvaltningar och delar lokaler för dessa verksamheter vilket innebär ett mer effektivt lokalutnyttjande.

Innovation, digitalisering och effektiva arbetssätt

För att främja arbetet med innovation och digitalisering arbetar förvaltningen med att stärka det aktiva medarbetarskapet och stötta cheferna i ett utvecklingsorienterat ledarskap. Under planperioden kommer förvaltningen att arbeta med kollegialt lärande för cheferna genom att lyfta goda exempel både inom och utom förvaltningen. Förvaltningen ser att det finns ett behov av dialog och reflektion kring verktyg och arbetssätt. Utvecklingsdialoger genomförs för att stärka chefernas analys- och uppföljningsförmåga och verksamheternas innovationsförmåga. Som ett led i att kunna göra välgrundade helhetsanalyser av verksamheterna används effektiva uppföljningsmodeller i arbetet.

Intern och extern samverkan – såväl inom staden som med offentliga aktörer, civila samhället, föreningsliv, näringsliv med flera – stärker också förvaltningens innovationskapacitet. I möten och samverkan med andra aktörer sker ett ömsesidigt lärande och nya arbetssätt och metoder utvecklas. Förvaltningen samverkar med andra nämnder och bolag i syfte att öka takten i digital utveckling som leder till effektivitet och ökad kvalitet. Förvaltningen samverkar med äldreförvaltningen och övriga stadsdelsförvaltningar kring införande av digitala insatser och lösningar såsom digitala lås, digitala inköp och digital nattillsyn. I utvecklingsprojekt som Stärkt tidigt stöd i samverkan (STIS) och Skarpnäcksmodellen samverkar förvaltningen med fackförvaltningar och andra stadsdelsförvaltningar för att utveckla innovativa arbetssätt som leder till ökad kvalitet i verksamheterna.

Förvaltningen samverkar med universitet och utbildningsanordnare för att säkra kompetensutveckling och för att följa utvecklingen inom utbildningarna, för att bättre kunna möta studenters behov vid verksamhetsförlagd utbildning. Förvaltningen deltar också i ett forsknings-samarbete mellan Stockholms stad, Region Stockholm och Stockholms universitet som syftar till att förbättra datautbytet mellan regionen och stadens äldreomsorg. Likaså sker samarbete med akademien kring pågående verksamhetsutvecklingsprojekt. Exempelvis samarbetar förvaltningen med Ersta-Sköndal-Bräcke högskola i utvärderingen av BRA-samtal med barn.

Förvaltningen deltar i stadens gemensamma aktiviteter för att sprida goda idéer och metoder inom olika verksamheter och uppmuntrar verksamheter att delta i kvalitetsutmärkelsen.

Klimat

Under planperioden kommer förvaltningens miljö- och klimatarbete att fokusera på energieffektivitet, resurshushållning, biologisk mångfald och klimatanpassningsåtgärder i enlighet med den lokala miljö- och klimathandlingsplanen.

Bland annat planeras åtgärder för minskad energianvändning, genom till exempel nedsäkringar, närvarostyrning och gröna hyresavtal. Arbetet med material- och energiåtervinning utvecklas genom att verksamheterna mäter och minskar matsvinnet samt matavfallet. För den hållbara konsumtionen är fokus på att de klimatsmarta livsmedlen ökar och att verksamheterna noga överväger sina inköp utifrån hållbarhetsaspekter.

Satsningar planeras på mångfunktionella ytor där till exempel lösningar som gröna tak och väggar utreds. Även växtbäddar med biokol och andra ekosystemtjänster som bidrar till ökad biologisk mångfald och ett förbättrat mikroklimat planeras. Förvaltningen samverkar med andra förvaltningar, bolag inom staden och lokala föreningar inom miljö- och klimatarbetet.

Jämställdhet

Förvaltningen arbetar systematiskt med att analysera könsuppdelade resultat och vidta åtgärder om omotiverade skillnader mellan könen identifieras. Förvaltningen samverkar med stadsledningskontoret i arbetet med jämställdhetsintegrering. Under planperioden kommer förvaltningen att fortsätta integrera jämställdhetsarbetet med arbetet inom Agenda 2030.

2.1 Förskoleverksamhet

Befolkningsprognosen visar att antalet barn i åldrarna 2-5 år kommer att minska marginellt fram till 2025, medan barn i åldersgruppen 1 år ökar.

Alder	2021	2022	2023	2024	2025	Förändring 2021-2025, antal	Förändring 2021-2025, procent
1 år	569	573	581	577	604	35	6 %
2 år	569	546	556	552	565	-4	-1 %
3 år	547	546	532	533	541	-7	-1 %
4 år	549	532	536	516	527	-22	-4 %
5 år	572	534	523	520	510	-62	-11 %
1-5 år	2807	2732	2728	2697	2747	-60	-2 %

Källa: Sweco AB

Förvaltningen ser ett fortsatt behov av att prioritera den interna och kontinuerliga kompetensutvecklingen inom förskolan, som ett sätt att säkerställa kompetens inom förskolan liksom bibehålla personal inom förskolan. Rekryteringen av personal och anpassningen av verksamheten efter växlande behov är en utmaning, som till viss del kan mötas genom att ha en grundstruktur för fortbildning och kompetensutveckling inom förvaltningen. Ett gemensamt arbete efterfrågas dock för utveckling av mer enhetliga och likställiga arbetssätt i staden, exempelvis gällande modeller för kartläggning av kompetens hos personal samt i

utveckling av språkinsatser för personal. Utöver utvecklingen av kompetensinsatser för personal ser förvaltningen ett behov av att även prioritera ett nära och hållbart ledarskap och medarbetarskap inom förskolan. Fokus på hållbart ledarskap i kombination med insatser för kompetensutveckling av personal innebär stärkta förutsättningar i arbetsmiljö för att skapa bättre villkor för uppfyllnad av läroplansmålen, vilket är i enlighet med mål 8 om stärkta arbetsvillkor samt mål 4 om god utbildning i Agenda 2030.

Arbetet med att synliggöra det språkutvecklande arbetet inom förskolan är en annan viktig fråga, liksom arbetet med barn i behov av särskilt stöd som ett inkluderande arbetssätt i verksamheten. Fokus är att erbjuda ett generellt stöd till alla barn i verksamheterna, vilket i sin tur skapar mer likvärdiga villkor för barnen i förskolan. I båda frågorna är tillgången till specialpedagoger viktig, som ett stöd och kompensatorisk insats för barn, familjer och personal där särskilda behov finns. Att stärka möjligheter till ökat deltagande och lika villkor är i enlighet med mål 10 om minskad ojämlikhet i Agenda 2030.

2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid

Då antalet barn och unga i åldersgruppen 13-18 år prognosticeras öka kommer förvaltningen att ha fortsatt fokus på att erbjuda öppen fritidsverksamhet för barn och unga inom stadsdelsområdet. Utvecklingen av fritidsverksamhet kommer även fortsättningsvis att ske i samverkan med civilsamhälle och föreningsliv samt i samhandling med andra förvaltningar för att kunna erbjuda ett brett utbud med särskilt fokus på de barn och unga som saknar meningsfull fritid, och riktade målgrupper. Under 2020 minskade antalet flickor som besökte verksamheten, vilket bedömdes vara en effekt av pandemin och de restriktioner som behövde tillämpas i verksamheten. Antalet flickor som besökte fritidsgårdarna har dessförinnan ökat varje år. Förvaltningen ser därför ett fortsatt behov av riktade satsningar för att öka antalet flickor, besökare med annan könstillhörighet samt barn och unga med funktionsnedsättning till de öppna verksamheterna. De strategiska satsningarna som förvaltningen planerar för planperioden bidrar till ökad jämställdhet och inkludering i samhället i enlighet med mål 5 och mål 10 i Agenda 2030. Förvaltningen avser även att fortsätta arbeta för att utveckla och höja personalens kompetens genom satsningar på rekrytering och kompetensutveckling.

Alder	2021	2022	2023	2024	2025	Förändring 2021-2025, antal	Förändring 2021-2025, procent
6-12 år	3 814	3 780	3 745	3 682	3 630	-184	-5 %
13-18 år	2 989	3 064	3 123	3 149	3 206	217	7 %
19-20 år	866	925	975	989	1017	151	17 %
6-20 år	7 669	7 769	7 843	7 820	7 853	184	2 %

Källa: Sweco AB

Förvaltningen driver en ungdomsmottagning i samverkan med Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning. Ungdomsmottagningen vänder sig till barn och unga i åldrarna 13- 23 år, och har hög efterfrågan, i synnerhet gällande längre samtalskontakter. Utöver att tillgodose ett eventuellt ökat behov avser förvaltningen att arbeta för att fortsatt öka antalet pojkar som tar del av ungdomsmottagningens tjänster, i enlighet med mål 5 om jämställdhet i Agenda 2030.

2.3 Äldreomsorg

Antalet personer över 65 år beräknas öka de kommande åren, fram till år 2040 förväntas antalet äldre omsorgstagare uppgå till omkring 30 000 enligt Stockholm stads officiella befolkningsprognos. Till följd av coronapandemin har antalet omsorgstagare sjunkit relativt mycket det senaste året, under 2021 väntas däremot en ökning av omsorgsinsatser.

Befolkningsutvecklingen inom region östra söderort redovisas närmre i bilagan *Boendeplan för äldre 2022 med utblick mot 2040*. För att chefer och medarbetare inom äldreomsorgen ska kunna möta det ökade behovet av vård och omsorg behövs satsningar inom kompetensutveckling. Förvaltningen har genomfört organisationsförändringar där äldreomsorgens enheter blivit fler och mindre, cheferna ansvarar numer för färre medarbetare vilket skapar goda förutsättningar för ett närvarande ledarskap där chefer kan följa vilka kompetenssatsningar som behövs. För att kunna lära ut, implementera och följa upp förändrade arbetssätt ser förvaltningen ett behov av pedagogisk kompetens hos chefer.

Målgruppen äldre ökar stadigt och har förändrade behov jämfört med vad målgruppen traditionellt sett haft. Äldre med komplexa behov, samsjuklighet, missbruk och psykisk ohälsa väntas öka, kompetenshöjande insatser om målgruppen behövs för att fortsatt kunna erbjuda en personcentrerad vård och omsorg. Förtroendet för hemtjänsten är högt vilket blivit tydligt under pandemin genom att fler äldre har omfattande hemtjänstinsatser och upplever att det fungerar väl. Detta medför ett ökat behov av hemtjänstpersonal med kompetens att vårda multisjuka äldre. Även äldre med utländsk bakgrund ökar vilket påverkar behovet av hur äldreomsorgen utförs, exempelvis vad gäller språk och hänsyn till kulturella preferenser i form av mat, aktiviteter och social samvaro, något som inte enbart tillgodoses genom språkkompetens. Kulturkompetens och flerspråkighet inom äldreomsorgens personal blir alltmer viktigt, samtidigt ställer det stora krav på kompetensutveckling eftersom verksamheterna i hög grad bygger på kommunikation mellan personal och omsorgstagare samt mellan personalgrupp och chef.

Förvaltningen ser att äldres individuella behov behöver mötas i större utsträckning för att mål 2 (ingen hunger) och mål 3 (god hälsa och välbefinnande) i Agenda 2030 ska kunna nås. Förvaltningen anser att antalet insatser som finns att tillgå behöver breddas samtidigt som flexibiliteten av insatserna måste öka. Även samverkan med andra huvudmän behöver förbättras och effektiviseras för att uppnå målen. En jämställdhetsutmaning inom äldreomsorgen är att fler kvinnor än män mottar insatser och deltar i aktiviteter, framför allt inom de förebyggande verksamheterna. Kvinnor vårdar sina anhöriga i större utsträckning än män, en breddning av insatserna möjliggör att fler kvinnor kan erbjudas avlastning i sin vård av äldre närstående. Även möjligheterna att nå fler män som är i behov av insatser, sociala aktiviteter och anhörigstöd ökar.

Coronapandemin har påskyndat digitaliseringen och för att äldreomsorgen ska stärkas och utvecklas krävs fortsatt digitalisering för ökad tillgänglighet och effektivitet hos verksamheterna. Digitala arbetssätt och välfärdsteknik möjliggör både självbestämmande och ökad trygghet för omsorgstagarna, samtidigt kan digital delaktighet vara en utmaning för äldre. En stor del äldre personer lever i ett digitalt utanförskap och förvaltningen har en viktig roll i att främja digital delaktighet inom målgruppen. För att äldreomsorgen ska kunna dra fördelar av digitaliseringen behöver kompetensen inom området höjas både hos chefer och medarbetare. Förvaltningen ser även ett behov av att öka den digitala mognaden hos

medarbetarna för att de ska kunna tillgodogöra sig digitala utbildningar och kunna stödja äldre i användandet av digital teknik. De investeringar som görs inom teknik och systemstöd behöver i större utsträckning vara anpassade efter verksamheternas behov.

En välfungerande samverkan och korrekt informationsöverföring säkrar insatserna till den enskilde. Det är också en förutsättning för det tvärprofessionella teamarbetet inom särskilt boende för äldre. Förvaltningen anser därför att ett gemensamt journalsystem för dokumentation enligt både socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen behöver införas snarast. Sådana system, utan att bryta sekretessen, finns idag och används av andra utförare.

2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Unga vuxna med neuropsykiatriska diagnoser är överrepresenterade bland de ungdomar som inte uppnått kunskapskraven i grundskolan, ofta kopplat till hög problematisk skolfrånvaro. Unga vuxna med funktionsnedsättning och tilläggsproblematik är en växande grupp som har betydande svårigheter inför ett självständigt vuxenliv. Många barn och ungdomar inom familjevården har neuropsykiatriska diagnoser och behöver familjehem med kunskap och förmåga att bemöta och stödja dem också utifrån dessa behov. Dessa exempel visar på behovet av universell utformning som under de närmaste åren ställer stora krav på kompetensförstärkning för att till exempel kunna ge rätt stöd och handledning till familjehemmen och utveckling av en tillgänglig lärmiljö i skolan. Att fortsätta utveckla arbetet med att i olika sammanhang bemöta och stödja varje person utifrån sina behov är av stor vikt för att i högre grad uppnå flera av målen i Agenda 2030, exempelvis de om god hälsa och välbefinnande och om god utbildning för alla. Brukarundersökningarna inom insatser för personer med funktionsnedsättning visar överlag att män är mer nöjda med sina insatser än kvinnor. Dessa skillnader behöver fortsätta analyseras och följas upp under planperioden.

Målgruppen för hela verksamhetsområdet fortsätter att utvecklas i en allt mer heterogen riktning där efterfrågan på insatser i fortsatt hög grad präglas av inriktningen att nå full delaktighet i samhället. Det är angeläget att staden följer med i denna utveckling för att aktivt motverka så kallade inlåsnings effekter uppstår inom de insatser som mer traditionellt finns för personer med funktionsnedsättning. *Översyn av insatser enligt LSS och assistansersättningen* (SOU 2018:88) har tagit fram en hel del förslag i den riktningen, fränsett de omfattande förändringar som föreslås gällande personlig assistans och huvudmannaskapet för denna insats. Angiven tidsplan för lagändringarna skulle medföra att den nya lagen träder i kraft 1 januari 2022. Samtidigt är en del av ändringarna så omfattande att övergångsbestämmelserna behöver ses över vidare, åtminstone i de delar som både direkt och indirekt berör föreslagna ändringar inom personlig assistans.

Om ändringarna träder i kraft enligt förslaget under tidsperioden kommer nya insatser, nya bedömningsgrunder och nya ersättningar att behöva formeras och valfrihetssystemet anpassas vilket kommer att vara ett betydande arbete för fack- och stadsdelsförvaltningarna som berörs. Det är också sannolikt att detta i någon mån kommer att fortsätta påverka vilken efterfrågan på insatser som kommer att finnas, till exempel kan efterfrågan på bostad med särskild service enligt LSS för framför allt unga vuxna förändras till förmån för föreslagna ny insats personlig service och boendestöd. Förvaltningen ser fortsatt att samverkan med regionen är angeläget inte minst gällande utskrivningsprocessen från slutenvård för att uppfylla intentionerna i lagstiftning och övergripande överenskommelser. Om insatsen personlig assistans helt skulle gå över till Försäkringskassan behöver kommunen exempelvis ha väl genomarbetade rutiner

och beredskap vid utskrivning. Försäkringskassan ingår inte i utskrivningsprocessen och kommunen kommer inte längre kunna fatta beslut i avvaktan på Försäkringskassans beslut. Det medför osäkerheter och ställer krav på nya arbetssätt för att inte ge negativa effekter för enskilda. Även gränsdragningar mellan hälso- och sjukvård och personlig assistans inte minst konkret genom beslut om egenvård är frågor som lyftes i utredningen *Översyn av yrket personlig assistent - ett viktigt yrke som förtjänar bra villkor* (SOU 2020:1) har varit mycket aktuella för berörda under pandemin, både personer som har insatsen och assistansutförare. Det finns fortsatt anledning att arbeta med samverkan med regionen kring denna brukar- och patientgrupp.

Målgruppen för bostad enligt LSS har förändrats över tid. Antalet personer med autismspektrumtillstånd blir allt fler i servicebostäder enligt LSS samtidigt som tilläggsproblematik ofta finns som till exempel psykisk ohälsa och missbruk. Insatsen behöver därmed utvecklas i takt med målgruppens förändrade behov och efterfrågan. Personalens kompetens behöver inriktas mot ett mer motiverande och uppsökande arbetssätt. Även beställning, uppföljning av genomförandeplan och individuppföljning påverkas och ställer ytterligare krav på handläggarnas kompetens och arbetssätt. Pandemin så här långt har medfört en tröghet i förmedling av lägenheter enligt LSS genom att visning ibland har avböjts på grund av oro för smitta. De boenden som har haft lediga lägenheter har tagit fram anpassade sätt att visa en lägenhet på, vilket skulle kunna utvecklas för att göra förmedlingen tillgängligare och effektivare även efter pandemin. Förvaltningens mening är att en sådan ökad tillgänglighet skulle kunna användas för att vidare arbeta med att visualisera och förmedla en ledig lägenhet för att minska ledtider och andelen personer som tackar nej och kvarstår i kö för insatsen. Detta kan tillsammans med det utvecklingsarbete som finns i förvaltningen och inom staden gällande att öka verkställighet av insatsen inom stadens valfrihetsavtal och minska förekomsten av direktupphandling och individavtal förbättra stadens möjligheter att möta målgruppens behov.

2.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

Barn och unga

Fokus på förebyggande arbete fortsätter att öka inom socialtjänsten och stadens satsningar syftar bland annat till att förebygga aktualisering vid socialtjänstens myndighetsutövande verksamhet, särskilt för barn och unga. Förvaltningen ser dock att antalet orosanmälningar är fortsatt stort och utredningsarbetet ägnas allt mer åt mycket komplex problematik. Samtidigt måste myndighetsutövningen effektiviseras och avgränsas för att anpassas till tilldelade resurser. Förvaltningen ser positivt på det arbete som sker med intensifierad utredning i hemmiljö i Järva och planerar för att utveckla liknande arbetssätt. En möjlighet att genomföra ett sådant utvecklingsarbete tillsammans med andra förvaltningar i söderort vore positivt. Ett arbete som kommer att pågå under perioden är att tillsammans med Enskede Årsta Vantörs stadsdelsförvaltning utveckla samarbetet med skola och polismyndighet, i syfte att förebygga rekryteringen av barn och unga i ålder 10-15 år till kriminalitet. Projektet genomförs med medel från stadens sociala investeringsfond och kommer att drivas inom förvaltningarnas respektive förebyggande verksamheter för barn och unga av särskilda samordnare. Samordnarna kommer att arbeta både med strategisk samverkan med parterna och med direkt stöd till de barn och deras familjer som identifieras av projektet.

Familjeorienterade insatser, utöver föräldraskapsstöd som förebyggande åtgärder, behöver

utvecklas i staden, i syfte att stötta föräldrar i föräldraförmågan. Detta inbegriper även olika praktiska samordnande insatser. Förvaltningen har under föregående år påbörjat arbete med case management-liknande familjeinsatser och kommer att fortsätta utveckla dessa arbetssätt. Över staden pågår ett genomlysningsprojekt inom ramen för Uppdrag psykisk hälsa, kallat Rätt stöd i rätt tid, där förvaltningen under året kommer att få ett brett analysunderlag gällande orosanmälningar avseende barn och unga. Underlaget kommer under perioden att kunna användas för fortsatta utvecklingsinsatser och också jämföras med samt användas bredare i staden då flera förvaltningar gör eller har gjort samma genomlysning.

Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck

Förvaltningen har under pandemin initialt haft en period där upptäckt våld i nära relation minskade, vilket sannolikt kan härröras till både färre orosanmälningar från andra myndigheter och pandemianpassade utrednings- och uppföljningsrutiner även inom socialtjänstens verksamheter. Samtidigt minskade antalet personer som själva sökte om stöd och skydd till följd av relationsvåld. Under hösten skiftade bilden till det omvända och inflödet slutade totalt sett med att fler personer än genomsnittligt tidigare år behövde och fick stöd och skydd. Förvaltningen gör bedömningen att antalet personer som behöver stöd och insatser till följd av våldsutsatthet kommer att öka under perioden. Stadens kommande program mot våld omfattar flera grupper i samhället som drabbas av och är utsatta för våld. Under perioden behöver förvaltningen både planera för kompetensutveckling brett i verksamheterna och implementera arbetssätt som ska fullfölja målsättningarna.

En betydande del av orosanmälningarna gällande barn omfattar också våld både direkt mot barn och genom att barn upplever våld i hemmet. Det finns därför ett stort behov av att fortsatt utvecklingsarbete, inklusive fokus på insatser, för att möta behov av skydd och långsiktigt trygga uppväxtvillkor. Flera offentliga utredningar bereds och i några fall finns lagförslag för ett stärkt barnrättsperspektiv som kan väntas under perioden, varav barn som upplever och utsätts för våld är särskilt lyfta. Forskningen pekar på vikten av att sätta in traumafokuserade insatser tidigt, då de har störst påverkan. Samtidigt betonas vikten av att barnet är skyddat från fortsatt våld för att kunna ta emot insatserna på bästa sätt. Under perioden kommer förvaltningen tillsammans med Enskede Årsta Vantör och Farsta stadsdelsförvaltningar och det gemensamma Relationsvåldscentrum sydost ta fram och implementera arbetssätt för att ge barn vars förälder/föräldrar får stöd och behandling på RVC ett eget stöd som är inriktat på barns behov i dessa situationer.

Våld i familjen är en av de främsta orsakerna till att barn placeras utanför hemmet. Tidigare beräkningar har visat att vid ungefär en tredjedel av de situationer där barn i stadsdelsområdet får en placering utanför hemmet utgörs grunden av våld i hemmet. De kostnader som placeringar medför har ökat under de senaste åren. Pandemin har varit en betydande faktor i att fler placeringar i stödboende samt HVB har blivit långvariga, eftersom uppföljning av placeringen inte har kunnat genomföras som planerat. Svårigheten att rekrytera hållbara familjehem fortsätter också att leda till längre placeringar i jourhem, och sammanlagt medför detta höga kostnader för jourhems- och institutionsplaceringar. Förvaltningen kommer under perioden att fortsätta prioritera arbetet med att korta placeringsperioder och rekrytera familjehem.

Vuxna med beroendesjukdom och samsjuklighet

Socialpsykiatrins målgrupp är andelsmässigt stor i stadsdelsområdet och är samtidigt en av de målgrupper som ökar mest inom förvaltningen, och över ett brett åldersintervall.

Förvaltningen har tillsammans med några förvaltningar i söderort en lokal handlingsplan tillsammans med regionens beroendevård och vuxenpsykiatri. Under perioden kommer förvaltningen att särskilt följa upp utskrivningsprocessen från psykiatrisk slutenvård genom samordnad individuell plan, arbeta för ett ökat återhämtningsperspektiv i fråga om behovsbedömningar och genomförande av insatser. Insatser som rekommenderas i nationella riktlinjer för målgruppen behöver fortsätta prioriteras i utvecklingsarbetet. Förvaltningen ser behov av att fortsätta tillhandahålla och utveckla case managers som har förankring hos samtliga berörda huvudmän.

Hemlöshet, vräkningsförebyggande arbete och etablering på bostadsmarknaden

Stadsdelsförvaltningarnas arbete med invånarnas boendeproblematik innebär en stor utmaning. Behovet av stöd, vägledning och service till enskilda och till familjer är fortsatt stort. Orsaken till barnfamiljernas situation är oftast att de inte haft möjligheter att etablera sig på bostadsmarknaden, att de saknar inkomster och/eller kötid hos Stockholms stads bostadsförmedling. För vissa individer och familjer har pandemin lett till ökad ekonomisk utsatthet, vilket ytterligare kan försvaga deras ställning på bostadsmarknaden. Under perioden avser förvaltningen fortsätta prioritera arbete med budget- och skuldrådgivning, vilket konkret innebär fortsatt förstärkt bemanning. Förvaltningen ser att verksamheten är beroende av de medel som tillkommer budget genom statsbidrag för kommunernas arbete med att motverka hemlöshet. Det finns även ett fortsatt stort behov av tillsyn i sociala kontrakt, vilket tar resurser i anspråk. Under perioden kommer förvaltningen att satsa på förstärkt bostadsvägledning för nyanlända som uppnår en femårig boendetid i genomgångsbostäder samt utveckla samverkan med SHIS. Förvaltningen har inför året inrättat ett internt samverkansforum med det vräkningsförebyggande arbetet som modell och som är inriktat på hyreskontrakt inom SHIS boendebud. Arbetet samordnas av en boendesamordnare som tillika arbetar med förstärkt bostadsvägledning som en av delarna inom samhällsvägledning för nyanlända. Förvaltningens verksamhet för personer med framför allt beroendesjukdom fortsätter utveckla boendestöd som insats, vid såväl risk för avhysning som för hyresgäster i rehabilitering genom försöks- och träningslägenhet. Förvaltningen vill särskilt lyfta behov av en ökad tillgång till Bostad först och strategisk planering och samordning i bostadsfrågan.

2.6 Stadsmiljöverksamhet

Nybyggnation

Program för Hammarbyhöjden-Björkhagen och Bagarmossen-Skarpnäck har antagits och innebär att detaljplaner för 5000 till 6000 nya bostäder har tagits fram, påbörjats eller kommer att startas under åren 2022-2024. Förutom de två större programmen pågår planarbete eller har planer antagits för cirka 2000 nya bostäder i Kärrtorp och Björkhagen. Det är osäkert hur många av dessa som kommer att hinna färdigställas under treårsperioden.

I samband med att nya bostäder planeras bevakar förvaltningen att behovet av nya förskolor tillgodoses. Även grupp- och servicebostäder enligt LSS och vård- och omsorgsboenden och seniorboenden för äldre planeras in.

Parker, grönområden och naturreservat

Förvaltningen har sett ett ökat nyttjande av parker och grönområden under pandemin. Allt fler stockholmare tillbringar sin fritid utomhus vilket, i kombination med en växande befolkning, leder till ett ökat slitage i parker och grönområden och fler önskemål om t.ex. sittplatser och belysning. Förvaltningen kommer fortsätta arbetet med att utveckla och rusta upp lekplatser, parker och naturområden i dialog med medborgarna och med fokus på trygghet, tillgänglighet, biologisk mångfald samt att lindra konsekvenser av klimatförändringar. Ett viktigt uppdrag är skötseln av parker och grönområden, så att de upplevs som välskötta platser för rekreation, lek, motion och social samvaro. Förvaltningen kommer också fortsätta att möjliggöra stadsodling på parkmark och anlägga nya rabatter som främjar pollinatörer.

Det stora intresset för odling visar sig också i köerna till stadens koloniträdgårdsföreningar. Förvaltningen anser att staden behöver tydliggöra rutiner, ansvarsfördelning och en finansieringsmodell för anläggning av nya koloniträdgårdar.

Det inledda utvecklingsarbetet av Flatens naturreservat kommer att fortsätta med syfte att skapa ett attraktivt besöksmål året runt. I det arbetet samarbetar förvaltningen med andra förvaltningar i staden. Genom skötselresurser kan naturreservaten erbjuda stockholmarna en rik variation på rekreation och naturupplevelser samt stärka den biologiska mångfalden. Även utvecklingen av Lilla Sickla fortsätter tillsammans med berörda förvaltningar.

I Skarpnäck finns gott om bostadsnära natur. Förvaltningen anser att den har en stor potential att kunna utvecklas till ett komplement till de anlagda parkerna genom en ökad skötselintensitet, men också för att stärka den biologiska mångfalden. I dag upplevs vissa områden som otillgängliga och otrygga. Förvaltningen har tillsammans med exploateringskontoret påbörjat ett arbete med att som grönkompensation vid nybyggnation inventera den bostadsnära naturen, ta fram skötselplaner med åtgärdsförslag samt att genomföra naturvård och föreslagna åtgärder. Förvaltningen ser ett behov av att inventera och ta fram skötselplaner med åtgärder för all bostadsnära naturmark i stadsdelsområdet.

2.7 Ekonomiskt bistånd

Antalet hushåll som mottog ekonomiskt bistånd inom stadsdelsområdet var i genomsnitt 454 under 2020, jämfört med 417 under 2019. I juni var antalet som högst, 472 hushåll. I december hade antalet minskat till 459 och i januari 2021 till 456. Ökningen inleddes i slutet av 2019 till följd av vikande konjunktur och fortsatte sedan under delar av 2020, till följd av ökad arbetslöshet relaterad till pandemin. I många fall har det dock handlat om personer som har fått ekonomiskt bistånd i väntan på A-kassa, och som därefter inte har behövt fortsatt försörjningsstöd. Det är i nuläget svårt att bedöma hur stora effekter pandemin kommer att få på längre sikt när det gäller antalet hushåll i behov av ekonomiskt bistånd, det beror bland annat på hur stor andel av de som blir arbetslösa som snabbt kommer tillbaka till arbete och hur stor andel som blir långtidsarbetslösa. Enligt flera prognoser kommer arbetslösheten att fortsätta öka under 2021, för att sedan vända nedåt under 2022. Enligt Arbetsförmedlingens prognos ökar arbetslösheten särskilt bland ungdomar, och även långtidsarbetslösheten bedöms öka, vilket kan leda till ett ökat behov av ekonomiskt bistånd.

Personer som är sjukskrivna men inte får sjukpenning är fortfarande den grupp som genererar den högsta kostnaden för förvaltningen. Förvaltningen har den högsta andelen sjukskrivna bland försörjningsstödmottagare i staden, medan andelen personer som har arbetslöshet som

försörjningshinder är bland de lägsta i staden. Under planperioden kommer förvaltningen att genomföra kompetensutveckling för medarbetargrupper som ingår i reahabteam som samordningsförbundet FINSAM håller i, för att utveckla stödet till sjukskrivna personer som mottar försörjningsstöd.

Antalet personer i behov av ekonomiskt bistånd till följd av sociala skäl har ökat gradvis under de senaste åren, och förvaltningen ser även en ökning av andelen personer som står långt ifrån arbetsmarknaden. Målgruppen har inte sällan en mångfacetterad social problematik som kräver omfattande och långsiktiga insatser för att nå egen försörjning och ett självständigt liv. Detta leder till ökad biståndstid och behov av ökad samverkan med andra aktörer och myndigheter. Förvaltningen har påbörjat en satsning för att stärka det interna samarbetet i syfte att ge bättre stöd till personer som står långt ifrån arbetsmarknaden, vilket kan innefatta både personer med sjukskrivning och personer med sociala skäl som försörjningshinder. Detta arbete kommer att fortsätta under planperioden. Att förstärka arbetet med att ge stöd till målgrupper som står långt ifrån arbetsmarknaden är ett viktigt utvecklingsområde för att i högre grad uppfylla flera av målen inom Agenda 2030, bland annat målen om god hälsa och välbefinnande och ökad jämlikhet.

Totalt sett har det under de senaste åren varit ungefär lika många män som kvinnor som mottagit ekonomiskt bistånd. Skillnaderna mellan könen är större sett till olika försörjningshinder - bland de som mottar ekonomiskt bistånd för att de är sjukskrivna utan sjukpenning är 60 procent kvinnor, bland de som är arbetslösa eller har sociala och medicinska försörjningshinder är 60 procent män. Arbetet för att både män och kvinnor ska vara självförsörjande bidrar till målen om jämställdhet och jämlikhet inom Agenda 2030.

Det är relativt få nyanlända personer och familjer som bor i stadsdelsområdet, i förhållande till staden i stort. De nyanlända personer som flyttat till stadsdelsområdet har i stor utsträckning redan påbörjat sin etableringsprocess. Förvaltningen har genom uppsökande arbete god kännedom om målgruppen och kommer under planperioden att fortsätta erbjuda de nyanlända personer och familjer som behöver stöd insatser för att de snabbt ska kunna etablera sig på arbetsmarknaden och nå egen försörjning.

Antalet personer som söker ekonomiskt bistånd med anledning av bostadslöshet fortsätter att öka, vilket leder till ökade kostnader för boendelösningar. Personer som uppbär ekonomiskt bistånd har svårare att få bostadskontrakt på första- och andrahandsmarknaden då de saknar fast och stabil inkomst samt ofta har svårare att tillmötesgå hyreskraven. Förvaltningen kommer att fortsätta prioritera insatser som bolots, vräkningsförebyggande arbete, budget- och skuldrådgivning för att förebygga bostadslöshet.

Förvaltningen kommer under planperioden att fortsätta utveckla och stärka sitt arbete för att uppmärksamma, minimera och förebygga felaktiga utbetalningar. Regelbundna kontroller genomförs för att säkerställa korrekta utbetalningar av ekonomiskt bistånd och vid behov vidtas åtgärder. Resultaten av kontrollerna analyseras och används i förbättringsarbetet.

Vägen till arbete och egen försörjning

Förvaltningen erbjuder insatser till personer som behöver samordning från andra huvudmän genom stadens samordningsförbund FINSAM. Vid sidan av strukturell samverkan vill förvaltningen lyfta värdet av samverkan på individnivå och fortsatt utveckling av insatser för enskilda. Verksamhetsresultaten är goda, men insatserna behöver komma upp i större volymer.

Förvaltningen fortsätter samverka med andra stadsdelsförvaltningar, fackförvaltningar och stadsledningskontoret i syfte att utveckla nya arbetssätt och metoder för att stötta i både samhällsvägledning och boendefrågor för målgrupperna nyanlända i etablering, familjer i osäkra boendeförhållanden och ensamkommande unga.

2.8 Arbetsmarknadsåtgärder

Förvaltningen arbetar aktivt med arbetsmarknadsanställningar och ser ett fortsatt behov av detta, inte minst mot bakgrund av den vikande konjunkturen och ökande arbetslöshet till följd av pandemin. Den försämrade situationen på arbetsmarknaden påverkar även tillgången till arbetslivsrehabiliterande insatser hos Arbetsförmedlingen och Jobbtorg Stockholm, och försvårar för de som står längst ifrån arbetsmarknaden att komma ut i arbete.

Under planperioden prioriteras de grupper som kommunfullmäktige anger för feriearbete för ungdomar. Förvaltningen kommer även att satsa särskilt på Stockholmsjobb för föräldrar med minderåriga barn. Satsningen görs i samverkan med arbetsmarknadsförvaltningen. Givet de försörjningshinder som en stor del av de hushåll som förvaltningens ansvar omfattar finns behov av att prioritera subventionerade anställningar som en del för att närma sig arbetsmarknaden.

Förvaltningen ser positivt på samarbetet och den utveckling som varit mot att stadens jobbtorg tillhandahåller insatser av mer förberedande karaktär, vilket minskat glappet mellan förvaltningens eget förberedande arbete och jobbtorgens. Arbetsförmågebedömningar sker i myndighetssamverkan tillsammans med försäkringskassan, arbetsförmedlingen och regionen samt stadens jobbtorg. Att utveckla stödet till personer som står långt från arbetsmarknaden är av stor vikt för att i högre grad uppfylla målen i Agenda 2030 om ökad jämlikhet samt anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt.

3 Sammanfattande ekonomisk analys

Förvaltningens nettobudget 2021 för driftverksamheten uppgår till 1 172,6 mnkr. I förvaltningen arbetar ca 750 tillsvidareanställda medarbetare. Personalkostnaderna utgör 35 procent av nämndens bruttokostnader. Kostnaderna för köp av verksamhet utgör 42 procent och lokalkostnaderna 8 procent. Resterande 15 procent avser främst bidrag, livsmedel, förbrukningsmaterial och IT.

Budgetramarna för 2022 och 2023 är antagna av kommunfullmäktige i samband med beslutet om budget 2021. Planerna grundar sig på de prestationer som var aktuella våren 2020.

Bokslutet 2020 för Skarpnäck stadsdelsnämnd visade efter resultatdispositioner ett resultat på +/- 0 mnkr jämfört med budget.

Ekonomiska utmaningar

Kostnadsökningarna för planperioden beräknas överstiga kommunfullmäktiges plan med 11 mnkr (2022) respektive 31 mnkr (2023) för stadsdelsförvaltningen om pris- och lönekostnadsökningarna följer sammanvägt prisindex från Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) under de kommande åren.

Ökande behov och komplexitet inom flera av förvaltningens verksamheter kommer att medföra ökade utmaningar att klara sig inom tilldelade medel för framför allt individ- och

familjeomsorg och äldreomsorg. Den pågående pandemin kommer också att påverka ekonomin under planperioden. Under 2020 har verksamhetsmässiga utmaningar såväl som merkostnader uppstått som en direkt följd av pandemin. Samtidigt har statliga medel i form av ersättningar för sjuklönekostnader och merkostnader orsakade av pandemin inom främst äldreomsorgen tilldelats förvaltningen. De statliga ersättningarna beslutas om och betalas oftast ut i efterhand, vilket försvårar och är en utmaning både i prognosarbetet och planeringen. I vilken grad pandemin kommer att påverka förvaltningens kostnader och intäkter både på kort och lång sikt är svåröverblickbart i nuläget.

Stadsdelsområdet växer i mindre utsträckning än andra delar av staden vilket påverkar förvaltningens budgettilldelning negativt. Förvaltningen bedömer att budgetförutsättningarna för perioden 2022-2024 kommer att innebära snävare budgettilldelning med risk för minskade statliga intäkter parallellt med kostnadsutmaningar i verksamheterna.

Under den förra kategorin finns bland annat det statliga engångsbeloppet för mottagna flyktingar, den så kallade generalschablonen, som beräknas minska i omfattning under planperioden i takt med att flyktingantalet avtar. En större förändring sker även till 2021 av tillämpningsanvisningar för hantering av detta statsbidrag. Tidigare har reglerna gjort gällande att statsbidrag får periodiseras över två år. Det förändras 2021 och innebär att statsbidraget måste intäktföras samma år det tillfaller förvaltningen. Dessutom måste medel som periodiserats två år bakåt (2019 och 2020) intäktföras 2021.

De ekonomiska utmaningarna under planperioden kommer att medföra krav på effektiviseringar och kostnadsminskningar inom samtliga verksamheter. Arbetet inriktas på kostnadssänkande insatser med bibehållen kvalitet, innovation, samverkan, fortsatt minskning av sjukfrånvaron och effektivisering av lokalutnyttjande.

Anslag för nämndens verksamhet (mnkr)	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Kostnader	1 173,3	1 210,4	1 221,6	1 229,4
Drift och underhåll	1 162,9	1 201,3	1 212,5	1 220,3
Avskrivningar	9,5	8,7	8,7	8,7
Internräntor	0,9	0,4	0,4	0,4
Intäkter	-37,0	-37,8	-37,8	-37,8
Netto	1 136,3	1 172,6	1 183,8	1 191,6

Anslag för nämndens verksamhet, Källa: Agresso

3.1 Drift

Förskola

Förvaltningen har förskolor i paviljonger och i en del nedslitna lokaler. Dessa lokaler måste växlas över till nya lokaler vilket innebär höga kostnader både för avveckling av de gamla lokalerna men också kostnader för nybyggnation. I dag får förvaltningarna inga extra medel för dessa kostnader. Utväxlingen finansieras av förskoleschablonen.

Konkurrensen om förskollärare och barnskötare riskerar att driva upp lönenivåerna vilket

leder till ökade lönekostnader. Svårigheten att få tag på utbildade timanställda vikarier ökar också kostnaden för inhyrd personal.

Äldreomsorg

Befolkningsökningen, jämfört med föregående års prognos, beräknas bli lägre under planperioden till följd av pandemin men väntas öka kraftigt senare. Med de budgetfördelningsnycklar som staden använder vill förvaltningen lyfta fram risken för att tilldelad budget inte följer befolkningsutvecklingen i samma takt. Volymökningen kommer innebära ökande behov inom samtliga insatskategorier där hemtjänsten är den verksamhet som redan i dagsläget har en ökning trots pandemin. Förvaltningen ser också att äldre i större utsträckning ansöker om mer omfattande hemtjänst istället för att ansöka om vård- och omsorgsboende vid omfattande behov. Den ökande befolkningen tillsammans med målgruppens förändrade behov innebär att medarbetare i hemtjänst och vård- och omsorgsboende behöver kompetensutveckling för att kunna möta behoven. På kort sikt påverkas förvaltningens vård- och omsorgsboenden av en lägre beläggning än budgeterat där stadens riktlinjer för ersättning efter dödsfall och utflyttning påverkar verksamheternas ekonomi.

Den kommunala hemtjänsten har omorganiserats för att ge bättre möjligheter till struktur och närvarande ledarskap.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Ökande kostnader för turbundna resor, sjuklönekostnader såväl som tillfälliga utökningar av timantalet inom personlig assistans innebär stora osäkerhetsfaktorer inför de kommande åren. Områdena tillhör idag det fasta anslaget trots att de i princip alltid är kopplade till insatser som finansieras prestationsbaserat. Förvaltningen anser därför att det vore mer rimligt om faktorerna hörde till de rörliga anslagen för LSS-boende respektive assistansersättning för de 20 första timmarna per assistansberättigad. Om turbundna resor ingick i ersättning till utföraren för insatser skulle det skapa bättre incitament och därmed kunna minska de totala kostnaderna för staden. Under pandemin har förvaltningen noterat hittills att även personer under 65 år har en ökad efterfrågan på hemtjänst samt utökad personlig assistans. Förvaltningen har inte noterat en minskad efterfrågan av andra insatser som totalt sett helt balanserar detta. Förvaltningen noterar också att flera verksamheter inom LSS har drabbats av skador som kräver omfattande lokalunderhåll som innebär betydande kostnader. Ett arbete för att se över och korrigera ansvarsförhållandena är inlett och syftar till att långsiktigt uppnå effektivare budgethållning gällande lokaler inom LSS-verksamheterna.

Individ- och familjeomsorg och socialpsykiatri

Inom individ- och familjeomsorg ser förvaltningen en utmaning i att hantera de underskott som finns inom verksamhetsområdet, där de största underskotten finns inom insatser till barn och ungdom. Ett omfattande arbete för att säkerställa rätt utförda insatser, kortare placeringstider och förbättrad måluppfyllelse är inlett och måste fortsätta under perioden. De grupper som i framtiden behöver få del av ett utökat stöd av socialtjänsten och som blir fler har stora behov kopplade till eget boende, våld i nära relation samt samsjuklighet. Förvaltningen behöver göra omfördelningar, både för att säkra utredningsarbetet men framför allt för att säkra stöd och insatser kopplat till våldsutsatta. En stor andel av våldsutsatta vuxna är enbart aktuella för våldsutsatthet. Anslag för våldsutsatta ges inom individ- och familjeomsorgen där faktorerna i fördelningsnycklarna inte längre speglar ambition, kostnader

och faktiska förhållanden.

Förvaltningen bedömer att det finns behov av mer intensiva insatser för målgrupper inom socialpsykiatri under treårsperioden i och med det minskade antalet frist dagar som gäller för kommunen, som en följd av att lagen om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård trätt i kraft.

Ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder

Antalet arbetslösa personer i behov av ekonomiskt bistånd har under pandemin uppvisat stor rörlighet men sammantaget en liten ökning på nettot. Inom målgruppen återfinns en högre andel personer som saknar sjukpenning samt med socialmedicinska försörjningshinder än inom många andra förvaltningar i staden. Denna problematik kräver omfattande och långsiktiga insatser för att personerna ska nå egen försörjning. Under perioden kommer det fortsatt vara viktigt att säkerställa hög kompetensnivå och intern samordning mellan olika verksamhetsområden som möter samaktuella personer. Förvaltningen anser att arbetsmarknadsinsatser baserade på metoden IPS (Individual Placement and Support) för målgruppen med psykisk ohälsa, bör göras tillgänglig även för personer med försörjningsstöd vilket inte är fallet idag. Det är ett exempel på svårigheten att realisera samtidigt insatser för personer med olika stödbehov som i verkligheten också allt oftare har försörjningsstöd.

Bostadsbristen är kostnadsdrivande och under 2020 gick 8 procent av budgeten för enbart detta verksamhetsområde till kostnader för akutboende, vandrarhem och hotell.

Den period då förvaltningen har erhållit medel i form av generalschablon för personer som är nyanlända närmar sig slutet. Arbetsförmedlingen drar ner på insatserna till denna grupp som generellt sett står långt från arbetsmarknaden.

Barn, kultur och fritid

Budgeten för verksamhetsområdet har minskat något jämfört med 2020, samtidigt som antalet unga i åldersgruppen 13-18 år prognostiseras öka med fem procent inom stadsdelsområdet fram till år 2024. Ökningen av antalet unga kan komma att innebära att behovet av ett varierat utbud av aktiviteter inom den öppna fritidsverksamheten behöver öka, samtidigt som resurserna är begränsade. Det innebär att förvaltningen har behov av att finna ytterligare samverkansmöjligheter med föreningar och civilsamhället och därigenom bredda utbudet av aktiviteter för barn och ungdomar.

Fördelningsnycklar för stadsmiljö

Inom stadsdelsområdet finns Stockholms största naturreservat, Flaten, och den del av landets mest välbesökta naturreservat, Nackareservatet, som ligger inom staden. För skötsel av naturreservaten, för att bland annat bibehålla höga naturvärden, finns skötselplaner. Den nu gällande fördelningsnyckeln för stadsmiljö tar ingen hänsyn till de kostnader det medför att sköta naturreservaten. Systemet att årligen söka medel medför en osäkerhet om utfallet och förhindrar en mer långsiktig planering.

Förvaltningen arbetar tillsammans med andra förvaltningar kontinuerligt med åtgärder för att uppnå budgetmålet ”att tillgängliggöra stadens naturreservat med rekreativa värden”.

Förvaltningen välkomnar att det i stadens budget för 2021 avsatts medel i central medelsreserv för oförutsedda investeringsutgifter avseende investeringar för bland annat naturreservat, och för att öka vistelsevärden på platser vid vattnet. För att säkerställa en

långsiktig utveckling av stadens naturreservat och officiella strandbad krävs en årligen återkommande post med medel för utveckling och investeringar.

Drift stadsmiljö

Förvaltningen har sett ett ökat nyttjande av parker och grönområden under pandemin. Allt fler stockholmare tillbringar sin fritid utomhus vilket leder till ett ökat slitage i parker och grönområden och fler önskemål om t.ex. sittplatser och belysning. En växande befolkning, med ökat slitage av parker och grönområden som följd, innebär att driftbudgeten framöver behöver utökas. Driftbudgeten har utökats, men behöver förstärkas ytterligare de kommande åren. En utökad driftbudget möjliggör även en uppgradering av skötseln av den bostadsnära naturen, som ett viktigt komplement till den anlagda parken och för att öka den biologiska mångfalden.

3.2 Investeringar

Stadsmiljö

Förvaltningen har lämnat in underlag för angelägna investeringsprojekt till trafikkontoret, som därefter gör en samordnad prioritering för hela staden. För de kommande åren har medel sökts för upprustning av lekparken Gåshällsparken i Kärrtorp, upprustning av Skarpa by parklek i Skarpnäcks gård, upprustning av Kärrtorpsparken i Kärrtorp, upprustning av Solparken i Björkhagen, upprustning av lekparken Magnebergsparken/Dalgärdet i Enskededalen och upprustning av lekparken Gimåparken i Bagarmossen.

Prioritet	Projekt	Åtgärd	Kalkyl
1	Gåshällsparken	Upprustning av lekpark	5
2	Skarpaby parklek	Upprustning av lekpark	13
3	Kärrtorpsparken	Upprustning av park	2,1
4	Solparken	Upprustning av park	2,5
5	Magnebergsparken/Dalgärdet	Upprustning av lekpark	5
6	Gimåparken	Upprustning av lekpark	5

Klimatinvesteringar

Möjligheten till en långsiktig planering av klimatinvesteringar har skapat goda förutsättningar för ett mer strategiskt miljö- och klimatarbete som har använts till att göra kartläggningar och inventeringar mer utförligt för att bättre se om åtgärderna ger önskad effekt. Samtliga av förvaltningens åtgärder strävar efter minskade växthusgasutsläpp och energieffektiviseringar med ett planerat ökat fokus på klimatanpassningar.

Planerade åtgärder som är en utveckling av de klimatinvesteringsprojekt som ansökts för i verksamhetsplanen för 2021 redovisas i bilaga.

4 Lokalförsörjningsplan

4.1 Inledning

Program för ny bostadsbebyggelse i Hammarbyhöjden-Björkhagen och Bagarmossen-Skarpnäck har antagits. Det innebär att detaljplaner för 5000 till 6000 nya bostäder har tagits

fram, påbörjats eller kommer att startas under åren 2022-2024. Förutom de två större programmen pågår planarbete eller har planer antagits för cirka 1300 nya bostäder i främst Kärrtorp.

Det kommer att medföra en ökad befolkningsmängd och ett ökat behov av förskoleplatser under senare delen av planeringsperioden.

I samband med att nya bostäder planeras bevakar förvaltningen att behovet av nya förskolor tillgodoses. Även grupp- och servicebostäder enligt LSS och vård- och omsorgsboenden och seniorboenden för äldre planeras in.

4.2 Pedagogisk verksamhet

4.2.1 Nuläge 31 januari 2021

Idag har förvaltningen ett drygt trettiotal kommunala förskolor inom stadsdelsområdet. Det är ett blandat bestånd med äldre mindre förskolor i sämre skick och nya förskolor.

Inskrivningstalen varierar mellan stadsdelarna inom stadsdelsområdet. Sammantaget har antalet barn inom förskolan sjunkit något under senare år.

Det finns i dagsläget ett behov av att ersätta de förskolelokaler som har tillfälliga bygglov och mindre förskolor i icke ändamålsenliga lokaler. Enligt befolkningsprognosen förväntas inte barnantalet öka förrän under slutet av prognosperioden.

4.2.2 Planering av lokaler för år 2022-2031 (första planeringsperioden)

Lokalbehovet under den första planeringsperioden

Befolkningsprognosen visar små förändringar i antalet förskolebarn de närmaste åren. När sedan den planerade bostadsbebyggelsen börjar bli färdig så kommer barnantalet att öka.

Förvaltningen har förskolor i paviljonger och i en del nedslitna lokaler. Dessa lokaler måste växlas över till nya lokaler vilket innebär höga kostnader både för avveckling av de gamla lokalerna men också kostnader för nybyggnation.

Själva förskoleplaneringen grundar sig till stor del på befolkningsprognosen i områdesdatasystemet som bland annat tar hänsyn till förändringar i bostadsbeståndet. Den nu liggande prognosen sträcker sig fram till och med 2029. Därefter är prognoserna baserade på planerad bebyggelse. Befolkningsprognoserna är för Skarpnäcks stadsdelsområdes räkning uppdelade i fem stadsdelar; Hammarbyhöjden, Björkhagen, Kärrtorp, Bagarmossen och Skarpnäcksfältet.

Hammarbyhöjden Antalet förskolebarn ökar

Björkhagen Ökning i slutet på perioden

Kärrtorp Ökning i slutet på perioden

Bagarmossen Minskar i början men ökar i slutet av perioden

Skarpnäcksfältet Minskning i början och stabiliseras i slutet av perioden

Inskrivningsgraden totalt i stadsdelsområdet ligger enligt den senaste tillgängliga statistiken

från 2019-12-31 på 96 procent (eftersläpningen beror på att statistiken för föregående år levereras först under våren året efter). Det finns dock stora variationer stadsdelarna emellan, där inskrivningsgraden i Hammarbyhöjden ligger på 120 procent medan den är 62 procent i Björkhagen. Det beror på att många barn som bor i Björkhagen går i förskola i Hammarbyhöjden. I Kärrtorp är inskrivningsgraden 96 procent, i Bagarmossen 74 procent och på Skarpnäcksfältet 97 procent.

22 av totalt 50 förskolor i stadsdelsområdet är enskilt drivna och 35 procent av de inskrivna barnen går i enskilt drivna förskolor. Flertalet av dessa ligger i Hammarbyhöjden och Skarpnäcksfältet vilket gör att det finns en avsevärt större andel av enskilt drivna förskolor i dessa stadsdelar jämfört med övriga. Denna situation, med en relativt sett hög andel fristående alternativ i Hammarbyhöjden och på Skarpnäcksfältet, måste tas hänsyn till i planeringen. Då enskilda aktörer inte har någon skyldighet att rapportera in planerade behov och utveckling av det befintliga beståndet till förvaltningen är det svårt att förutsäga det kommande behovet.

Planerade lokalförändringar under den första planeringsperioden

I Hammarbyhöjden-Björkhagen pågår ett programarbete för ökad bostadsbebyggelse. I det arbetet finns behovet av förskoleplatser med och flera platser har pekats ut för friliggande förskolor.

Hammarbyhöjden

Vid kv. Majbaggen byggs en förskola med sex avdelningar. Den ska ersätta förskolan Sjöfararen som kommer att rivas för att ge plats åt bostadsbebyggelse.

I Hammarbyskogen planeras en ny förskola i bottenvåningen på bostadsbebyggelse.

På Nytorps gårde planeras två nya förskolor i samband med att det byggs bostäder. I samband med det kan de två förskolorna med tillfälliga bygglov som finns på Nytorps gårde avvecklas.

I Sjöstadshöjden planeras en ny förskola i samband med bostadsbebyggelse

Björkhagen

I samband med ny bostadsbebyggelse vid Karlskronavägen så byggs en ny förskola med fyra avdelningar.

Kärrtorp

Vid Kärrtorps IP planeras ett nytt bostadsområde. I samband med det byggs en ny förskola med sex avdelningar

Bagarmossen

I Bagarmossen-Skarpnäck pågår ett programarbete för ny bostadsbebyggelse och det kommer att byggas bostäder i området kring Bergholmskolan. I planarbete heter projektet Bergholmsbacken. Två nya friliggande förskolor ska byggas i området.

Vid Stångåvägen planeras en ny förskola med åtta avdelningar. I Bagarmossen finns paviljonger och mindre förskolor som då kan avvecklas.

Ny förskola planeras på en befintlig tomt där det redan finns en förskola på Byälsvägen. Förskolan som finns där i dag är i dåligt skick och det planeras för nybyggnation i närheten därför planeras en ny större förskola med sex avdelningar.

Skarpnäcksfältet

På Skarpnäcksfältet, vid Horisontvägen, planerar förvaltningen för en ny friliggande förskola med sex avdelningar. I området finns flera förskolor med tre avdelningar som är slitna och som då kan avvecklas.

4.2.3 Långsiktig planering av behovet av lokaler mellan år 2032-2040 (andra planeringsperioden)

Lokalbehov under den andra planeringsperioden

I nuläget är det svårt att ha en uppfattning om behov av förskoleplatser under planeringsperioden.

Planerade lokalförändringar under den andra planeringsperioden

Förvaltningen har inga planerade lokalförändringar för den andra planeringsperioden.

4.2.4 Enskilt driven förskola eller fristående skola

Nuläge 31 januari 2021

Det finns i dagsläget 19 olika aktörer med totalt 22 förskolor inom stadsdelsområdet. Några aktörer bedriver verksamhet på flera olika adresser. Totalt är 952 barn inskrivna inom den fristående verksamheten som består av såväl förskolor som drivs av föräldrakooperativ som i aktiebolagsform.

Lokalförändringar enskilt driven förskola eller fristående skola

Det är sannolikt att fler verksamheter kommer att etableras under planperioden. Exakt var är dock svårare att förutsäga. Då enskilda aktörer inte har någon skyldighet att rapportera in planerade behov och utveckling av det befintliga beståndet till förvaltningen är det svårt att förutsäga det kommande behovet. En utveckling som dock syns är att det i stadsutvecklingsområden är svårare för mindre aktörer att driva verksamhet då hyresnivåerna ofta blir för höga för lönsamhet.

Om enskilda aktörer väljer att etablera sin verksamhet påverkar detta den kommunala förskoleplaneringen. Således arbetar stadsdelsförvaltningen aktivt för att inte ha överkapacitet inom lokalerna samtidigt som antalet barn kan variera kraftigt under ett enskilt år.

4.3 Annan kommunal verksamhet

4.3.1 Nuläge 31 januari 2021

Förvaltningen har ett flertal olika lokaler för kommunala verksamheter i stadsdelsområdet. Utöver bostäder och pedagogisk verksamhet rör det sig om lokaler för parklek, öppen förskola, fritidsgård, hemtjänst, socialpsykiatri, öppenvård, daglig verksamhet, kulturhus samt administrativa lokaler.

4.3.2 Lokalbehov för annan kommunal verksamhet

Förvaltningens verksamhetslokaler är överlag ändamålsenliga och funktionella. I nuläget täcker de lokaler förvaltningen förfogar över behovet för övrig kommunal verksamhet.

Förvaltningen har under flera år arbetat med att effektivisera de administrativa lokalerna på förvaltningskontoret, Björkhagsplan 6 samt förvaltningens kontor på Skarpnäcks Torg 7.

Planerade lokalförändringar för år 2022-2031 (första planeringsperioden)

Nya personallokaler för hemtjänsten planeras. Befintliga lokaler skall rivas och ersättas av nya bostäder.

Planerade lokalförändringar för åren 2032-2040 (andra planeringsperioden)

Inga förändringar är planerade.

4.4 Övrigt

4.4.1 Bedömd hyreskostnadsutveckling

Då förvaltningen planerar ett flertal nya förskolor under perioden kommer hyreskostnaden att öka. Kommunfullmäktige har beslutat att de kommunala bostadsbolagen ska ha nya principer för hyressättning av förskolelokaler. Det innebär att befintliga hyresavtal succesivt kommer att övergå till marknadshyror, vilket i praktiken innebär högre hyresnivåer för förvaltningen.

4.4.2 Samverkan

I samband med planeringsprocessen för nya verksamhetslokaler har förvaltningen ett nära samarbete med framförallt stadsbyggnadskontoret, trafikkontoret och exploateringskontoret under lokalprojektens tidiga skeden.

Förvaltningen arbetar tillsammans med de andra stadsdelsförvaltningarna i söderort med att ta fram en äldreboendeplan där det gemensamma behovet av ombyggnation, avveckling, nyproduktion och inriktningar eller profiler analyseras. Äldreförvaltningen samordnar arbetet i samverkan med stadsdelsnämndsregionerna, stadsledningskontoret, Micasa och Exploateringskontoret.

Förvaltningen tar tillsammans med stadsdelsförvaltningarna i söderort fram en årlig boendeplan som utgör underlag för den stadsövergripande boendeplaneringen för grupp- och servicebostäder.

Förvaltningen driver verksamhet tillsammans med andra förvaltningar vilket effektiviserar lokalbeståndet.

Förvaltningen samarbetar med kulturförvaltningen kring biblioteksverksamheten. Skarpnäcks bibliotek finns i Kulturhuset och Björkhagens bibliotek i förvaltningskontoret. Löpande dialog förs med kulturförvaltningen om hur lokalytorna ska nyttjas och samverkan ske på bästa möjliga sätt.

4.4.3 Lokaler vars hyresavtal är uppsägningsbara inom tre år

Det finns i stadsdelsområdet flera lokaler som kan sägas upp inom en treårsperiod. Förvaltningen har god kännedom vilka lokaler det är och följer fortlöpande upp behovet av dessa lokaler.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Maria Mathiasson Laxvik, Stadsdelsdirektör	2021-03-29